

41. BEZRUČOVA OPAVA

ČESKO-SLOVENSKÁ KULTURNÍ
VZÁJEMNOST

15.-24. září 1998

41. Bezručova Opava Česko-slovenská kulturní vzájemnost

15.-24. září 1998

Letos si připomínáme 80. výročí vzniku Československé republiky. Tento stát vytvořil zcela nové podmínky pro rozvoj české a slovenské kulturní vzájemnosti, i když i v roce 1918 už bylo možné na mnohé navázat. Kultury obou blízkých národů se ve společném státě navzájem desítky let ovlivňovaly. Mnoho českých umělců – například spisovatelů, skladatelů, malířů a fotografů – našlo na Slovensku inspiraci pro svou tvorbu. V této ušlechtilé tradici je třeba pokračovat i v době, kdy žijeme v samostatných státech. Uvítal jsem proto shodně s opavskou kulturní veřejností tematické zaměření letošního 41. festivalu Bezručova Opava.

Doc. RNDr. Ing. Jan Mrázek, CSc.

Úterý 15. září

Tradiční **pietní akt u hrobu Petra Bezruče** bude zahájen na Městském hřbitově v 15 hodin. V kulturním programu vystoupí dětský pěvecký sbor Jeřábinka ze ZUŠ Václava Kálíka s dirigentem Jaromírem Lokajem, recitovat bude člen činohry Slezského divadla Emanuel Křenek a promluví spisovatel Zeno Dostál.

V 17 hodin zazní z věže Hláska festivalové **fanfáry** Jindřicha Czerného v provedení členů Slezské kapely.

Letošní ročník festivalu pak v 19.30 hodin ve Slezském divadle slavnostně zahájí koncert **Slovenského komorního orchestru** s uměleckým vedoucím **Bohdanem Warchalem** a předání Ceny Petra Bezruče letošnímu laureátovi **Emanuelu Křenkovi**. (Jeho osobní vyznání naleznete na jiném místě tohoto tisku). V programu koncertu zazní Concerta grossa G. F. Händela a A. Corelliho, Sinfonia A. Vivaldiho a Serenáda P. I. Čapkovského.

Slovenský komorní orchestr založil Bohdan Warchal v r. 1960 z členů Slovenské filharmonie. Výrazné úspěchy doma i v zahraničí pak vedly v r. 1966 ke vzniku samostatného tělesa, které vystoupilo v celé Evropě, Austrálii, USA, Kanadě, Číně i Japonsku na mnoha prestižních festivalech.

Z více než 100 nahrávek většinu titulů zařadily do svých katalogů firmy v Japonsku, Švédsku, Velké Británii a Francii. Repertoár orchestru tvoří především hudba baroka a klasicismu, ale pší pro něj i současní skladatelé.

Bohdan Warchal (1930) studoval hru na housle v Ostravě a Brně. Po studích působil jako koncertní mistr Slovenské filharmonie. Vedle sólové koncertní a dirigentské činnosti se věnuje i mladým houslistům – např. předsedá porotě mezinárodní soutěže Čírenie talentov v Dolním Kubíně, kterou založil a finančně podporuje. (Cenné zkušenosti zde sbírají i děti z Opavy).

Středa 16. září

V 9 hodin bude v Městském domě kultury Petra Bezruče zahájena dvoudenní literárněvědná konference „**Autenticita a literatura**“. Konferenci pořádá Slezské zemské muzeum – Památník Petra Bezruče, Ústav pro českou literaturu AV ČR v Praze, Ústav bohemistiky a knihovnictví FPF SU v Opavě ve spolupráci s Ústavem slovenské literatury SAV v Bratislavě a Obcí spisovatelů v Praze.

„V současné době se jako aktuální téma myšlení o literatuře stále častěji vynořuje pojem autenticita. Jednou se jím myslí stupeň nasycení umělecké literatury životními obsahy, situacemi a postoji, jindy sama podstata věrohodnosti literárních textů... Nad výzkumem metodologických aspektů pojmu autenticita se otevírají další řetězce

problémů, například problematika vztahu životní empirie a umělecké stylizace, dokumentárnosti a fikce, objektivity a subjektivity, otázka stylu jako estetického módu autentické existence či pojetí autenticity jako etické a estetické kategorie“, charakterizoval téma konference její tajemník PhDr. Vladimír Křivánek, CSc.

Významným hostem letošního festivalu je slovenský skladatel, publicista, moderátor a pedagog VŠMU Bratislava **doc. Juraj Hatrík**. Od 9 a 11 hodin vystoupí spolu s akoreonistou **Valeriánem Tokárem** a zpěváky **Olgou Beazčinskou** a **Františkem Ďuriačem** (obsazený v hlavní roli slovenské verze muzikálu Drakula) v hudební pohádce „**O Markulke a vlčkoví Jablčkoví**“ v Loutkovém divadle. Obě představení této netradiční parafráze známých pohádek O dvanácti měsíčkách a O červené Karkulce jsou určena především žákům opavských ZŠ (autor počítá s jejich aktivním zapojením do děje).

Juraj Hatrík (1941) absolvoval kompozici ve třídě A. Moyzese. Z významnější tvorby vybíráme Symfonietu, Vox memoriam, Monumento malinconico, ale i klavírní cyklu Krajinou Šťastného prince a další instruktivní skladbičky pro děti, které vedou k pochopení skladebných technik 20. století.

Setkání a **beseda** učitelů hudební výchovy s touto mezinárodně uznávanou osobností

a neúnavným propagátorem spontánního dětského hudebního projevu začne v 15 hodin v koncertním sále ZUŠ Václava Kálíka na Nádražním okruhu zároveň s malou kytíčkou autorových skladeb v provedení studentek ZUŠ Háj ve Slezsku.

Literární večer s názvem „**Poezie deníků-deníky poezie**“ je určen nejen účastníkům konference. Od 19.30 se v Památníku Petra Bezruče na Ostrožné ulici seznámíme s ukázkami z textů Karla Hynka Máchy, Jiřího Ortena, Jiřího Koláře, Jana Hanče a Ivana Diviše.

Literární pásmo z deníků českých básníků se odvíjí od myšlenky Romana Jakobsona z r. 1933: „Hranice, která dělí básnické dílo od toho, co básnickým dílem není, je labilnější než hranice čínských státních útvarů. Novalisovi a Mallarméovi se zdála největším básnickým dílem abeceda. Ruští básníci se obdivovali poetičností vinného lístku (Vjazemskij), seznamu carských šatů (Gogol), jízdního řádu (Pasternak), dokonce účtu z prádelny (Kručenych). Kolik básníků prohlašuje dnes reportáž za umělečtější výkon, než je román a novela. Málokdo by se nyní dovedl nadchnout pro Pohorskou vesnici, kdežto intimní dopisy Boženy Němcové jsou nám geniálním básnickým dílem“.

Čtvrtek 17. září

Výstavu **Slovenská fotografie**, kterou v 17 hodin v Domě umění zahájí Jiří Siostrzonek, zapůjčil do Opavy Dům

fotografie Tatranské galerie v Popradě, a kurátorsky ji připravila **Mgr. Lucia Benická**.

Mezi vystavujícími nalezneme fotografické cykly **Jozefa Česly** – Tatry trochu jinak (krajina založená na bizarních tvarech, kontrasty světla a stínu), **Jaro Sýkory** – L'udský príbeh (fotografická esej o životě starých lidí z oravských usedlostí), **Alexandra Luczyho** – Montáže (premiéra výstavy švýcarského fotografa slovenského původu), **Mišo Suchého** – Nepsí život amerického výstavného psa (tématická výstava slovenského autora působícího v USA), **Miro Zemana** – Impresie (premiérový výběr z tvorby regionálního autora), **Márie Zavadilové** – svištím si vlastním svetlom (výběrová premiéra fotografií amatérské fotografky a učitelky, která působila ve 20. letech na moravských kopicích), **Robo Kočana** – Imaginativně krajiny (luminografické krajiny renomovaného slovenského fotografa), **Jozefa Ondzika** – Z dokumentárnej tvorby (průřez dvou dekád slovenského dokumentaristy), a **Andreje Bána** – Pútnici (dokument z katolických poutí na Slovensku).

V refektáři Domu umění bude v 18 hodin zahájena výstava virtuálních kresebných kreací bratislavského výtvarníka **Milana Bočkaye** s poněkud netradičním názvem „**Kresby alebo to čo uvidíte nebude to čo uvidíte**“. Výstavu spolupořádá Univerzitní klub – čajovna Bludný kámen.

Milan Bočkay (1946) vystudoval SUPŠ a VŠVU v Bratislavě, samostatně vystavoval na Slovensku i v ČR, kolektivně v Paříži, New Yorku, Ulmu

a Karlsruhe. Výtvarný teoretik Jiří Valoch o jeho práci napsal: „Všechny umělcovy obrazy a kresby z hlavního tvůrčího období zobrazují jediné – papír a plátna. východiskem byly „kresby papíru na papíře“, totiž iluze mačkání, skládání či protrhování. Objevili se iluze drobných předmětů ... citace cizích obrazů, expresivní barevné skvrny a nakonec parafráze geometrických obrazů – připomínají nám určitou oblast moderního umění, je s nimi nakládáno jako s citátem, ale ve skutečnosti jsou také Bočkayovým vlastním dílem, existujícím ovšem jako součást iluze.“

Již tradičně svůj **koncertní program** přináší do festivalového dění také **ZUŠ Václava Kálíka**. Tentokrát si učitelé a žáci vybírali z nepřeberného množství skladeb českých a slovenských autorů. Prostor dostanou pochopitelně i skladatelé našeho století, a tak vedle P. Ebena a I. Hurníka zazní poetické kousky M. Bázlika, J.Hatříka a dalších. Koncert se koná v sále minoritského kláštera v 19 hodin.

Pátek 18. září

Výtvarná škola na Solné ulici si pozvala na první výstavu v tomto školním roce hosty z partnerské Základní umělecké školy v Nových Zámcích. **Instalace žákovských prací**, kterou si můžete ve školní galerii prohlédnout od 17 hodin, nabízí odborné i laické veřejnosti zajímavé srovnání pedagogických přístupů i blízkých či vzdálenějších okruhů dětské

fantazie. Dětskou kolekci doplní výtvarnice a sbornistyně Alena Zupková (rodačka z Opavy).

Slezské zemské muzeum připravilo pod záštitou prezidenta města Zabrze a primátora města Opavy **výstavu** obrazů polského výtvarníka **Antonio Cyrana**. Čtrnáct velkých pláten olejů s námětem Křížové cesty doplní instalace dalších autorových prací v prostorách Slezského divadla. Vernisáž za účasti autora se koná ve výstavní budově SZM v 18 hodin, účastníci mohou získat reprodukci jednoho zastavení s podpisem umělce.

IV. ročník celostátní soutěže mladých literárních talentů Hlavnice A. C. Nora spěje ke svému závěru. V rámci **Večera prózy mladých**, který připravili pořadatelé soutěže v Univerzitním klubu – čajovně Bludný kámen na 18 hodinu, přednesou studenti ZUŠ Václava Kálíka ze třídy Daniely Pivovarčí ukázky z textů přihlášených autorů.

Mimořádný zážitek slibuje vystoupení nejznámější osobnosti slovenské jazzové a bluesové scény **Petera Lipy** a jeho Bandu. Koncert spolupořádá jazzový klub Matice slezské od 20 hodin ve vinárně

U Přemka v objektu Domu umění na Pekařské ulici.

Peter Lipa (1944) během své více než třicetileté umělecké kariéry natočil 12 alb s různými hudebníky. Od vzniku Bratislavských jazzových dní, reprezentativního evropského festivalu, je jejich hlavním „promotérem“ a od r. 1990 „prezidentuje“ Slovenské jazzové společnosti. Již od 70. let se pravidelně umísťuje v žebříčcích časopisu Mezinárodní jazzové federace Jazz Forum mezi pětici nejlepších zpěváků. Vystupoval v mnoha evropských zemích a také v Alžíru, Maroku, na Kubě a v USA. Jeho skupinu tvoří zkušení profesionální hudebníci.

Sobota 19. září

Od 10 hodin si mohou zájemci o domácí výtvarný život prohlédnout již **31. výstavu skupiny X** v arkádách Dvořákových sadů (za nepříznivého počasí bude kolekce instalována v atriu Domu umění). Opavští profesionální i amatérští výtvarníci, kteří se většinou pohybují v blízkosti výtvarné školy a jejího zakladatele Miloše Kačírka, si tentokrát nevymezili společné tematické zadání, bude se tedy jednat o volný salón.

Slavnostní vyhlášení výsledků celostátní soutěže prózy mladých **Hlavnice A. C. Nora 1998** připravilo pořádající sdružení do místního Kulturního domu. Potomek slavného rodáka opět přicestuje až z Kanady a mladí autoři budou moci

navázat bezprostřední kontakty s přítomnými renomovanými spisovateli. Pokud se Vám nepodařilo navštívit páteční literární večer, můžete se s nejlepšími pracemi seznámit v dalším ze série zajímavých sborníků. Ten letošší nese název Časové znamení.

Dětský pěvecký sbor Domino při ZŠ Ochranova si tentokrát přizval ke společnému zpívání dvě sborová tělesa z Nových Zámků. **Sborový koncert** v sále minoritského kláštera začíná v 17 hodin.

Představí se nám **dětský pěvecký sbor Vánok**, který před třemi lety založila dr. Alena Zupková (od věřejška navíc vystavuje se svými žáky v ZUŠ na ulici Solné) a pět let působící **ženský komorní sbor Amadea**, učitelek ZUŠ. Tento sbor s mezinárodními zkušenostmi letos např. získal prvenství a zlaté pásmo v soutěži Svátky písní v Olomouci.

Slovenská rocková scéna se reprezentativním způsobem uvede v Rockovém klubu JAM. Od 20 hodin bude jeden z nejlepších slovenských DJ's **Milan Krajčí** hrát k poslechu i tanci, představí se zpěvačka, skladatelka, kytaristka a hráčka na foukací harmoniku **Soňa Horňáková** s kapelou **S. H. Band** a bratislavská „rock progressive dance“ skupina **B3**.

Milan Krajčí (1958) je znám posluchačům rádia Attack a Pohoda z vynikajících autorských pořadů. v současné době pracuje jako hudební redaktor Rock FM Rádia v Bratislavě a se svými tanečními „rockotekami“, zaměřenými především na alternativní a menšinové hudební žánry, objíždí jako misionář rockové kluby na Slovensku i na Moravě, čerpaje ze své několikatísícové sbírky CD. **Soňa Horňáková** (1959) je výrazným objevem slovenské moderní populární hudby, žánrově zařazované do „škatulky“ folkrock. Má na svém kontě již dvě CD vysoce ceněné posluchači i odbornou kritikou. Spolupracovala s takovými osobnostmi jako Pavol Hammel, Zuzana Homolová, Vlasta Redl, Daniel Hever, ale i Milan Lasica, Julius Satinský a Bolek Polívka. Skupinu **B3** tvoří hráči na klávesové nástroje **Peter Graus** a **Tomáš Zubák**. Tito studioví hudebníci (podíleli se na tvorbě mnoha hudebních alb jako producenti, hudebníci nebo autoři různých remixů) se v poslední době rozhodli oslovit posluchače vlastní tvorbou (využívající nejmodernější techniky a formy samplování), která je podobná tvorbě kapel jako Apollo 440, Chemical brothers nebo Prodigy.

Neděle 20. září

Loutková hra „**Ked' mama nie je doma**“ vzešla z pera K. Aulitisové, která má i režii představení **divadélka PIKI z Pezinku**. Staneme se svědky svatby Jazmínky, která jako dar přinese tatínek batoh plný vzpomínek, aby nezapomněla, že byla tak jako on dítětem. Klauniáda plná vtípu, ale i nostalgie, se bude našim malým divákům jistě líbit. Představení se konají v 10 a 15

hodin, jejich spolupořadatelem je Loutkové divadlo Opava.

Příznivci nevšedních **filmových dokumentů** si jistě nenechají ujít příležitost zhlédnout v Moravské kapli Domu umění dvě mimořádná představení. V 17 hodin bude uveden snímek USA o legendární postavě výtvarného umění našeho století, potomkovi slovenských rodičů **Andy Warholovi** a od 19 hodin Vám Jiří Siostrzonek promítne „**Obrazy starého světa**“ v režii a podle scénáře **Dušana Hanáka**. Večer spolupořádá Univerzitní klub – čajovna Bludný kámen.

Film „**Obrazy starého světa**“ (inspirující se pěti sériemi fotografií M. Martinčeka) zachycuje staré lidi žijící očividně na hraně společnosti. V dokumentárních výpovědích i režírovaných záběrech vystupuje krystalická čistota, mravní integrita a tvořivost lidí, kteří ve spojení s Bohem a přírodou naplnili svůj život nejvyššími hodnotami v kontrastu s převládajícím typem konzumního a povrchního člověka. Snímek z r. 1972 byl nominován na Oscara, získal hlavní ceny na festivalech v Mnichově a Montrealu, dále Cenu FIPRESCI a celou řadu jiných ocenění. **Dušan Hanák** (1938) svými filmy oslovuje lidi na celém světě. Spontánně byly přijaty např. Tichá radost, Súkromé životy, Ružové sny.

Pondělí 21. září

Slovenská filmová tvorba naplní i sedmý festivalový den. Nejdříve za přítomnosti kameramana **Stanislava Szomolányiho** zhlédneme od 17 hodin v kině Elektra film **Štefana Uhra** „**Slnko v sieti**“ – dílo, které v r. 1962 svou svěží poetikou spojenou s dokumentaristickými prvky znamenalo přelom v domácí filmové tvorbě a fakticky odstartovalo československý filmový zázrak či novou vlnu.

Štefan Uher (1930-1993) studoval FAMU v Praze, vytvořil vedle asi 20 dokumentárních filmů např. Koseni Jastrabej lúky, Pásla kone na betóne ad. Lyricko-psychologické drama *Slnko v sieti* je příběhem o prvních citových vztazích mezi mladými lidmi. **Stanislav Szomolányi** (1935) absolvoval FAMU a více než 30 let úzce spolupracoval se Štefanem Uhrem. Citlivou kamerou se výrazně podílel na úspěchu mnoha filmů (Balada o siedmich obesených).

Na 20 hodin je do kina Mír připravena slavnostní opavská premiéra slovensko-české tragikomedie a podobenství „**Rivers of Babylon**“ v režii **Vladimíra Balca**, který společně s dalšími aktéry filmu přislíbil svou účast. Beseda s tvůrci bude jistě patřit k nejzajímavějším momentům festivalu. Obě filmová představení spolupořádá Filmový klub Opava.

Rivers of Babylon vznikl podle bestselleru Petra Pišťánka. Snímek o bizarním mocenském vzestupu tupého a bezskrupulózního vesničana se na Slovensku setkal s nelibostí oficiálních míst, takže kvůli různým překážkám trvalo natáčení šest let. Film nakonec vznikl v koprodukcí České televize. Příběh hrubiána Rácze, který začíná jako topič v bratislavském hotelu, se stal zřetelným podobenstvím o stavu společnosti po r. 1989. Někdejší hit skupiny Boney M ve filmu zazní jen v provedení cimbalovky a nehraje významnější roli. Tvůrci spíše pracují s biblickými odkazy na pád Babylonu. **Vladimír Balco** (1949) vystudoval dokumentární tvorbu na VŠMU. Upozornil na sebe několika krátkými filmy i celovečerním debutem Uhol pohladu.

Úterý 22. září

Letošní nositel Ceny Petra Bezruče, člen činohry Slezského divadla **Emanuel Křenek** (1932) se v 19 hodin v Loutkovém divadle podělí se svými věrnými diváky o všechny zajímavé a inspirativní životní zkušenosti. Prozatím otiskujeme jeho krátké vyznání Opavě, divadlu a Bezručovi:

„Opava je mimořádné město s tradicí kulturních rodin a svým historickým půdorysem poznamenává architekturu duše všech, kdo v ní žijí. Dopřála mi radosti hlubokého přátelství s malířem Vladimírem Teršem, sochařem Vincencem Havlem, klavíristkou Terezií Trösterovou, ale i s mnoha dalšími kulturou se vyžívajícími lidmi...“

Hrát v opavském divadle vzhledem k jeho kráse i tradici by se mělo v úctě, pokoře i radosti,

a důvěrně se přiznávám, že na jevištních prknech většinou docházím ke smyslu svého života...

Součástí mé herecké práce je od počátku recitace, při níž jsem většinou dramaturgem, režisérem i interpretem. Díky tomu, že za optimální v přednesu považují recitovat z paměti, hlouběji se zavrtávám do složitějších textů. To mi dopomohlo záhy vycítit, že Bezruč patří do kategorie světových básníků. Je stále neuvěřitelně stručný, expresivní, citový a jazykově a metaforicky krásný. V české poezii je mimořádný a neoriginálnější jako v hudbě Leoš Janáček. Jeho básně svým vnitřním rytmem oplývají hudbou, a proto nepotřebují žádnou hudební kulisu, jak se často děje. Moderní čeští básníci jako Seifert, Nezval nebo Florian Bezruč bezvýhradně milovali. A což teprve herec, který rád recituje?“

Středa 23. září

Divadlo **Astorka-Korzo '90** z Bratislavy zavítá na scénu Slezského divadla s inscenací hry **Jean Paul Daumase „Cintorín slonov“** v režii **Juraje Novoty**. Hrají: **Zita Furková, Zuzana Kronerová, Anna Šišková, Szidi Tobiáš a Miroslav Noga**.

Divadlo Astorka-Korzo '90 bylo založeno v roce 1990 a v průběhu několika let se dostalo na vrchol slovenského divadelnictví. Herecká tradice souboru sahá do legendárního Divadla na Korze v 60. letech. Astorka směřuje k synteticky orientovanému divadlu, kde se hudební, textová, vizuální a herecká složka navzájem doplňují a podmiňují. Je komorním, repertoárovým divadlem studiového typu se 13 herci a dvěma interními i pozvanými

režiséry. Divadlo Astorka úzce spolupracuje s pražským Studiem Y a nově také s ostravským Komorním divadlem Aréna.

Čtvrtek 24. září

Závěr 41. ročníku festivalu ohlásí v 17 hodin z věže Hláška opět **fanfáry** v provedení členů Slezské kapely.

Důstojným vyvrcholením Bezručovy Opavy se stane **koncert orchestru a operního sboru Slezského divadla**, který pod taktovkou **Petra Šumníka** nejen svým abonentům přednese Biblické písně Antonína Dvořáka a Mši C dur „Korunovační“ KV 317 Wolfganga Amadea Mozarta. Sólisty budou Richard Novák j. h. – bas, Kateřina Hájová – soprán, Šárka Maršálková – alt, Petr Mrcek – tenor, Alexandr Proklov – bas, sbormistryní je Kremena Peschakova. Koncert začíná v 19.30 v kostele Sv. Vojtěcha.

Přehled doprovodných akcí 41. Bezručovy Opavy:

- 15. 9.** Akordeonový orchestr ZUŠ Václava Kálíka Opava (vedoucí Hana Nosková)
- 16. 9.** Dechový orchestr ZUŠ Václava Kálíka Opava (vedoucí Bohuslav Poledna)
- 17. 9.** Národopisná skupina Bejatky Štítina (vedoucí Zuzana Halšková)
- 18. 9.** Cimbálová muzika Giňovci
- 21. 9.** Akordeonový orchestr ZUŠ Václava Kálíka Opava (vedoucí Jarmila Prusková)
- 22. 9.** Cimbálová muzika ZUŠ Václava Kálíka Opava (vedoucí Roman Kubala)
- 23. 9.** Slezská kapela z Kravař (vedoucí Jindřich Czerný)
- 24. 9.** Národopisný soubor Úsměv DDM Opava (vedoucí manželé Wajdovi)

Soubory se představí na Horním náměstí od 16 do 17 hodin. Vystoupení se konají jen zapříznivého počasí.

Změna programu vyhrazena.

**Programový tisk 41. Bezručovy Opavy
vydal Magistrát města Opavy a odbor
školství, kultury a tělovýchovy v září
1998**

**Neprodejné
Dramaturgie festivalu: Petr Rotrekl,
Ivan Augustin
Redakce: Petr Hanousek
Tisk: RT Opava**